Гапон Людмила Ігорівна
викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання,
Факультет педагогічної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Сьогодні позакласна виховна діяльність спрямована на виховання гармонійної особистості та заснована на законах творчості, які передбачають залучення дітей до реальної співтворчості, інтелектуального діалогу, гармонізації спілкування, успіху, можливості почуватися вільно.

Позакласна діяльність сприяє розвитку незалежного мислення, розробці прийомів співтворчості та інтелектуальної напруги, передбачає експериментування дітей, ігри, гнучке й гармонійне поєднання індивідуальної, групової та колективної діяльності, самостійної та педагогічно скерованої.

Одна з особливостей позакласної діяльності як педагогічного процесу полягає в тому, що дитина не боїться отримати незадовільну оцінку. Спираючись на унікальність і неповторність кожної дитини, педагог має розвинути отримані знання, перетворити їх у соціальний досвід. Завдяки цьому нейтралізується функціональний підхід до дитини, фрагментарність у вихованні, інтелектуальні перевантаження [1].

Педагогічний процес у позакласній діяльності сприяє формуванню у дітей почуття власної винятковості під час пошуків і створення творчих ідей. Діяльність педагога в цьому процесі має бути органічно пов'язана з діяльністю дітей, їх настроєм і внутрішнім станом.

Зміни в системі понять про навчально-виховний процес відбуваються не тільки в окремих школах, а й на державному рівні. У державній програмі «Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» (від 31.10.11) зазначено, що основою сучасного виховного процесу є людина як найвища цінність, а провідною тенденцією виховання стає формування системи ціннісного ставлення особистості до соціального і природного довкілля та самої себе. Метою ж виховання є формування морально-духовної життєво компетентної особистості, яка успішно самореалізовується в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал [2].

Особлива увага в сучасних школах приділяється організації виховної діяльності учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей. Для кожної вікової категорії дітей підбираються окремі форми організації діяльності: індивідуальні (консультації), групові (тренінги, дискусії, дебати, ділові та рольові ігри) або масові (проєкти, свята, концерти) [1, 3].

Так, наприклад, учні 1-4 класів, беручи участь у спільних видах діяльності (ситуаційно-рольова гра, гра-мандрівка, тематичний зошит, оформлення альбому, екскурсія, уявна подорож, година спостереження тощо), вчаться будувати свої взаємини з однолітками, входити в колектив ровесників; у них виникає потреба до взаємовіддачі та взаємодопомоги. Крім того, у них формуються навики до критичного мислення, ініціативності і творчості [3].

Враховуючи нову соціальну позицію підлітків 5-9 класів, завданням педагога є розвиток вольової поведінки учнів, допомога в керуванні своїми емоціями, усвідомленні їх, а також спрямовування діяльності учнів даного віку на формування їхнього вміння

оцінювати власні можливості, ставити мету, розробляти власні програми самовдосконалення. Рекомендованими формами виховної роботи для учнів 5-9 класів є відверта розмова, тренінг, гра-експрес, рольова гра, вікторина, веселі старти та естафети, колективна творча справа (КТС), проєкт, колективне ігрове спілкування, похід, спартакіада, турнір, гра-анкета, колаж, ігрова програма, пошукова гра, екологічна стежка, художня галерея, конкурс-ярмарок, трудовий десант, інтелектуальна гра тощо [3].

Працюючи з учнями 10-11 класів слід звернути увагу на розвиток мислення старшокласників, на становлення нових мотивів професійного та життєвого самовизначення, надати їм допомогу у визначенні та складанні планів свого індивідуального розвитку. Слід враховувати їх вікові особливості (потребу в життєвому самовизначенні, спрямованості на майбутнє, визначенні свого життєвого шляху, майбутньої професії). Рекомендовано проводити такі форми уроків, як: диспут, відверта розмова, конкурс, ділова зустріч, етичний тренінг, тестування, екологічний десант, турнір ораторів, моделювання розвивально-виховних ситуацій, проєкт, брейн-ринг, філософський стіл, дебати, прес-шоу, круглий стіл, прес-конференція, фоторепортаж, презентація-захист, тематичний діалог, захист проєктів, поетична вітальня, самотестування тощо [3].

Як бачимо з вищеперелічених прикладів, форми позакласної роботи дуже осучаснилися у зв'язку з новими потребами молодого покоління. Такі форми часто називають інтерактивними. Інтерактивні форми передбачають обов'язкове включення аудиторії, яка стає учасником дійства, і його умови потребують від глядача певних дій, знань, вчинків. Інтерактивні форми дають змогу одночасно як подавати інформацію й формувати певні навички, так і перевіряти наявний рівень знань та вмінь [2, 3].

Переваги інтерактивних форм роботи:

- мають високу результативність у засвоєнні знань та формуванні практичних вмінь і навичок;
- дозволяють за той самий проміжок навчального часу збільшити обсяг виконаної роботи;
- сприяють формуванню вміння співпрацювати в команді;
- розвивають гуманні, толерантні стосунки між учасниками навчально-виховного процесу;
- активізують власний досвід, знання та вміння учасників навчально-виховного процесу, розвивають пам'ять та здатність до самоконтролю.

Рік за роком, навчально-виховний процес модернізується, і роль позакласної роботи у ньому збільшується, тому першочерговим завданням для сучасних шкіл стає прийняття і застосуваннях цих нововведень.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. П. Педагогіка, К., 2007. – 235с.
2. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – 2011. – № 1243. – С.1.
3. Сучасний підхід до позакласної виховної роботи: нові форми позакласної виховної роботи. *Урок.ОСВІТА.UA.* 2014. Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/42138/.